

İÇİNDEKİLER

Başlarken	11
Sunu: Jön Türklerden Kuvayı Milliye'ye, Köy Enstitülerinden 68 Kuşağına... ..	13
I. Bir Arayışın Birikimi	21
Bağımsızlık Sevdasının Uykusuz Aydınları, Uykusuz Gençleri	21
Dünyayı Anlamaya Çalışmak	67
Elden Düşmeyen Kitaplar	105
Dergilerde Atan Nabız	114
Gençliğe Güvenen Bir Önder	120
68'in Tezi: MDD	130
68'in Edebiyatı, Sineması, Tiyatrosu, Müziği	147
68'in Gençlik Örgütü: FKF-Dev-Genç	168
68 Gençliğinin Önderleri	188
II. Tarihsel Akış	227
Tek Parti Dönemi: Savaş Sonundan 1950'ye	227
"Demokrasi" ve DP İktidarı (1950-1960)	247
27 Mayıs'tan 12 Mart'a	277
Nasıl Doğduk, Nasıl Aradık?	299
68 Kaynakçası	323
Anılar-İncelemeler-Araştırmalar-Söyleşiler	323
Romanlar-Öyküler	335
68 Kuşağının Beslendiği Kaynaklar	339
Yakın Tarihi Anlamak	340
Dünyayı Anlamak	349

KISALTMALAR

ADD: Atatürkçü Düşünce Derneği

AP: Adalet Partisi

AÜ: Ankara Üniversitesi

Ankara Hukuk: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Bkz.: Bakınız

CHP: Cumhuriyet Halk Partisi

CKMP: Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi

Der.: Derleyen

DEV-GENÇ: Türkiye Devrimci Gençlik Federasyonu (TDGF)

Dil-Tarih – DTCF: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi

DİSK: Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu

DÖB: Devrimci Öğrenciler Birliği

DP: Demokrat Parti

FKF: Fikir Kulüpleri Federasyonu

Gazi Eğitim – GEE: Gazi Eğitim Enstitüsü

Haz.: Hazırlayan

HF: Hukuk Fakültesi

HÜ: Hacettepe Üniversitesi

İGB: İleri Gençlik Birliği

İstanbul Hukuk: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi

İTÜ: İstanbul Teknik Üniversitesi

İÜ: İstanbul Üniversitesi

İÜHF: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi

İÜTF: İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi

İYTGD: İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneği

KDB: Kemalist Devrimciler Birliği

MDD: Milli Demokratik Devrim

MP: Millet Partisi

MTTB: Milli Türk Talebe Birliği

ODTÜ: Orta Doğu Teknik Üniversitesi
SBF: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi
SD: Sosyalist Devrim, Sosyalist Devrimciler
SDDE: Sosyal Demokrasi Dernekleri Federasyonu
SGÖ: Sosyalist Gençlik Örgütü
TDK: Türk Dil Kurumu
TGD: Türkiye Gençler Derneği
THKO: Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu
THKP-C: Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi
TİÇSF: Türkiye İşçi Çiftçi Sosyalist Fırkası
TİİKP: Türkiye İhtilalci İşçi Köylü Partisi
TİKKO: Türkiye İşçi Köylü Kurtuluş Ordusu
TİP: Türkiye İşçi Partisi
TKP: Türkiye Komünist Partisi
TKP/ML: Türkiye Komünist Partisi/Marksist-Leninist
TMGT: Türkiye Milli Gençlik Teşkilatı
TMTF: Türkiye Milli Talebe Federasyonu
TÖB-DER: Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneği
TÖDMF: Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu
TÖS: Türkiye Öğretmenler Sendikası
TTK: Türk Tarih Kurumu
YTP: Yeni Türkiye Partisi

*Devrimlerin savunucusu 68 kuşasını yaratan öğretmenlere,
bağımsızlık sevdasının uykusuz aydınlarına
saygıyla, gençlerine sevgiyle.*

Başlarken...

“Dede” dedi on dört yaşındaki torunu, gazetesini okuyan dedesine, “sana bir şey sormak istiyorum, çok önemli.”

Gazetesini bırakıp gözlüğünü çıkararak dede merakla baktı torununa:

“Tabii sor yavrum, bildiğim bir şeyse söylerim yanıtımı.”

“Bizim kuşağın halini biliyorsun dede. Zaman zaman da bize çok kızılıyorsun. ‘Ah bizim gençliğimiz’ diyorsun. Ben, ‘Sizin gençliğiniz nasıldı?’ diye sorunca da, ‘Zamanı gelince anlatırım, hele büyü’ diyorsun bana... Unutmadın değil mi?”

“Yok, yok unutmadım, haklısın...”

“Bak hem bugün benim yaş günüm. Bir yıl daha büyüdüm. Liseye gideceğim. Çok merak ediyorum sizin yaşadıklarınızı. ‘Biz ülkemizin altın yıllarını yaşadık’ diyorsun hep. Anlatsana dede. Nasıl bir gençlik yaşadınız siz? Ne yaptınız, niçin yaptınız, nasıl yaptınız?”

“Aradık yavrum” dedi dede. “Öğrenmeye çalıştık ve aradık.”

“Neleri aradınız dede, neleri öğrenmeye çalıştınız?”

“Ülkemizin nasıl kurtulacağına yolunu aradık yavrum. Başka ülkelerde daha önceki zamanlarda ve günümüzde insanların kendi ülkeleri için neleri, nasıl yaptıklarını öğrenmeye çalıştık. İnsanların nasıl özgürleşeceğinin yollarını aradık. İnsanın insan tarafından sömürülmesinin önüne geçilmesi için neler yapılması gerektiğini öğrenmeye çalıştık...”

“Nasıl aradınız? Neler yaptınız dede?”

Dede, elindeki gazeteyi usulca sehpa üzerine bıraktı, derin bir soluk alıp usul usul yerinden kalktı. Köşedeki dolabı açıp içinden bir dosya çıkardı.

“Akıllı torunum benim. Sana verdiğim sözü hiç unutmadım. Biraz daha büyümeni bekliyordum, büyüdü demek ki. Al bakalım, bu senin doğum günü armağanın. Bunları dikkatle oku çünkü yazdıklarım aslında senin de hikâyendir... Yalnızca şunu unutma yavrum: Biz, ‘Benim gibi düşünmeyen hiç kimse bu ülke için bir şey yapmıyor’ düşüncesinin acısını daha sonra çok çektik. Kendi içimizdeki bölünmelerle, birbirimize karşı ördüğümüz duvarlarla kendi dünyamıza kapanıp yalnızca kendi grubumuzun düşüncesinin doğru olduğunu düşünmeye başlamıştık. O zaman temelleri atılan bu gerçeklik ne yazık ki bugünkü siyasal yaşamımızın da nasıl bir açmaz içerisinde olduğunun, umut veren bir aşamaya doğru yükselmediğinin göstergesi oldu...”

“Teşekkür ederim dedem. Hemen okumaya başlayacağım...”

SUNU:

**JÖN TÜRKLERDEN KUVAYI MİLLİYE'YE,
KÖY ENSTİTÜLERİNDEN 68 KUŞAĞINA...**

Cumhuriyet aydınlanmasının armağanı olan 68 kuşağının bağımsızlık sevdası yarım yüzyıldır sürüyor. Var oluşundan yarım yüzyıldan fazla zaman geçmesine karşın 68 hâlâ tartışılıyor, inceleniyor, özü anlaşılmaya çalışılıyor, anılarla, yeni yeni kitaplarla, bilinmeyenleriyle, unutulularıyla zenginleşiyor.

68 sevdasının kırkıncı yıldönümünde günümüzün en yaygın ve en etkili iletişim aracı olan televizyonlarda yayımlanan *Çemberimde Gül Oya, Hatırla Sevgili, Öyle Bir Geçer Zaman ki* dizilerinin olağanüstü ilgi görmesi de gösterdi ki "68" hâlâ aydınlatılmayı bekliyor.

Hatırla Sevgili dizisinde Deniz Gezmişlerle ilgili bölümler çok ilgi çekti. Özellikle genç kuşaklar o dönemle ilgili kitaplara akın ettiler. Kitap fuarlarında en çok ilgi Deniz Gezmiş ve Che Guevara kitaplarına oldu.

O günlerde Derya Sazak şunları yazdı:

"...Hatırla Sevgili dizisinde 1971'deki 12 Mart Muhtırası'nın ardından Erim hükümetinin başlattığı 'balyoz harekâtı'ndan sahneler izliyoruz. Sıkıyönetim altındaki Türkiye'de ağır bir baskı ve işkence dönemi başlıyor. Kayıplar, gözaltında işkenceler, üniversitelerden sokağa taşan eylemleri önleme adına başvurulmuş insanlık dışı yöntemler... Çocuğunu kurtarmaya çalışırken ölen bir baba. Kızını, 'Şu anda kim bilir kaç evde bu acılar yaşıyor' diye teskin etmeye çalışan bir anne. Haftalar, aylar alan 'kontrgerilla' sorgulamaları.

Onca eziyetten sonra, mahkemeye çıkmayı, cezaevine gönderilmeyi 'hayata dönüş' saymaktan başka çaresi kalmayan insanlar. 'Bağımsız Türkiye' inancıyla yitip giden canlar. Deniz'ler... O çocukları asmakla ne kazandık!.." (Milliyet, 17 Şubat 2008)

O dönemin toplumsal kurtuluşu arayan gençleri, daha sonraki yıllarda 12 Mart 1971'i hukukçu, hekim, mühendis, öğretmen, işçi örgütlerinde, "Milliyetçi Cephe" hükümetlerinin ırkçı ve dinci bağnazlıklarına, saldırılarına göğüs gererek onurla yaşadılar. Onların çocuklarıydı 12 Eylülde çocukluklarını yaşayamayanlar. Onların çocuklarıydı annelerinin, babalarının o dönemlerde neler yaşadıklarını merak edenler, arayışı sürdürenler. Yani Türkiyemizin aydınlık geleceği idi. Yani damar damara bağlanmışlardı:

Jön Türklerden Kuvayı Milliye'ye, Köy Enstitülerinden 68 kuşağına...

* * *

Temeli "tam bağımsızlık" olan, laikliği, bilimi, eşitliği, halkçılığı, demokrasiyi temel alan 68'i küresel emperyalist politikalarla bütünleştiren değerlendirmelerin, gerçeğin kirletilmesinden başka bir anlamı yoktur. 68, her şey gibi vicdanların da kirletildiği koşullarda ulusumuz için yeni bir başlangıç olan Cumhuriyetin önemli dönemlerinden biridir.

68, Tevfik Fikret'in "*kıran da olsa kırıl/ fakat bükülme sakın!*" dizelerinde önerilen özgür ve onurlu bir yaşama özlemdir; "*Özgürlük ve bağımsızlık benim karakterimdir*" diyen Kemal Atatürk önderliğinde Cumhuriyetle taçlanan yaşamımızın en önemli gerçeklerinden biridir.

Cumhuriyet, ilk yıllarındaki isyanlar, çok partili yaşam deneyimleri, suikastlar gibi girişimleri pek yara almadan atlatmış

ve Kemal Atatürk'ün ölümünden sonra devrimci atılımlarda yaşanan duraklamaların DP iktidarı döneminde doruğa çıkmasıyla ilk kırılmasını yaşamıştı. Karşı devrimin bu ilk başarısıyla Cumhuriyetin Köy Enstitüleri, Halkevleri gibi kurumları kapatılmıştı.

Bugünden düne, yakın geçmişimize baktığımda düşündüklerimin, düşlediklerimin, yaşadıklarımın yalnızca bana özgü bir olay olmadığını anladım. 1960'lı yılların ortalarında Tokat İlköğretmen Okulu, sonlarında Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü öğrencisi olmak büyük bir fırsattı, şansı yoksul bir Anadolu çocuğu, genci için. Aynı dönemlerde okuyan kuşağımın çocuklarının, gençlerinin büyük çoğunluğunun fırsattı, şanslıydı bu. Düşündüklerimizin, düşlediklerimizin, yaşadıklarımızın ülkemizle ve dünya ile buluşması da tarihin armağanı olmuştu bize. Topraklarımızdaki aydınlanma arayışının tarih içindeki bir dilimiydi yaşananlar. Ne şanslı bir kuşaktık ki, serpilen tohumların çiçek açtığı, ürüne döndüğü, aydınlanma birikiminin doruğa çıktığı dönemin çocuklarıydık.

Bir düşünce silsilesi içinde Anadolu'daki insanlaşma arayışı on dokuzuncu yüzyıldaki öncüleri Jön Türklerden, Namık Kemallerden, Tefvık Fikretlerden, Ömer Seyfettinlerden 1908 devrimine, ardından Mustafa Kemal Atatürk'le, Kuvayı Milliye'ye ve Ulusal Kurtuluş Savaşı ile Cumhuriyete evrilmişti. Cumhuriyet devrimleriyle gelen özgürleşme, aydınlanma, insanlaşma savaşımının, amansız kapışmaların yaşandığı 1940'lı yılların dünyasında direnen insanları çoğaltması; Yakup Kadri, Reşat Nur, Mustafa Necati, Nafi Atıfları, Hasan Âli Yücelleri, Tonguçları, Nâzım Hikmetleri, Sabahattin Alileri, Şevket Süreyyaları, Aybarları, Günyolları, Dağlarcaları, Ceyhun Atıfları, Berkesleri, Boratavları, Boranları, Bahri Savcıları, Muammer Aksoyları, Mümtaz Soysalları, Aziz Nesinleri, Yaşar Kemalleri, İlhan

Selçukları, Makalları, Talipleri, Fakirleri, Akbalları, Erdostları, Özakmanları, Emin Özdemirleri; devrimleri savunan Cumhuriyet kuşaklarını, 40 kuşağını, Köy Enstitülüler kuşağını yaratması; o kuşakların çocukları olan biz 68 kuşağının, görkemli bir birikimin taşıdığı kuşak olması şans değil de neydi?..

* * *

Yerkürenin hemen her kıtasında farklı kaygılarla da olsa asıl olarak savaşa, militarizme, baskıcı sistemlere, eşitsizliğe, sömürülmeye karşı gerçekleşen gençliğin başkaldırısının, topraklarımızda çiçeklenen aydınlanma arayışı silsilesinin sürdürülmesi, 68 kuşağını yazmamın zorunluluğunu gösterdi.

Otuzuncu, kırkıncı, ellinci yıllarında ülkemizde yoğun olarak tartışılan ve her geçen gün yayımlanan yeni anılarla, incelemelerle zenginleşen 68 kuşağı, “Jön Türkler”den, “Kuvayı Milliye”den, “Köy Enstitüleri”nden gelmişti ve hepsini öğrenmek, Nâzım Hikmet’in dediği gibi, “damarı damarı bağlamak” görevimizdi. Çok daha öncesinden başlayarak halk ozanlarımız Namık Kemal, Tevfik Fikret, Nâzım Hikmet, Aziz Nesin, Şükran Kurdakul’la ilgili yaşamöyküsü çalışmalarımı bu görevin bilinciyle yaptım. Romanlarımda bu arayış dönemlerinde yaşananları aktarmaya çalıştım. *Nazi Kampları’nı*, *Sivas’i Unutmak’ı*, *Savaş ve Edebiyat’ı*, *Aydınlık Aşkıyla’yı*, *Anadolu’nun Umudu Aydınlık’ı*, *40 Kuşağı Şairleri’ni*, bu bilinç ve sorumlulukla yazdım.

68’in bir delikanlısı olarak 68 *Kuşağı: Doğuş ve Arayış*’ta dünyanın 68’inin, Türkiyemizin 68’inin doğuşunu, arayışını, yükselişini yaşadıklarımın, öğrendiklerimden, tanık olduğlarımdan, şimdiye kadar yazılanlardan damıtarak kendimce anlatmaya çalıştım. 68’in niçin, nasıl, nereden doğduğu, neleri, nasıl aradığı sorularının karşılığını bulmaya çalıştım.

Bunu yaparken 68'in otuzuncu yılında kuşaktaşlarım ve dostlarımla birlikte sunduğumuz *Sonsuza Rüzgârda 68* adlı kitabımızdaki incelemelerimi temel aldım. Her şey gibi eksikti tabii, eksiklerin tamamlanması gerektiğini düşündüm. 68'den önceki, 68'in doğmasını sağlayan birikimimiz hak ettiği ölçüde yer almamıştı. 68, kendi mücadele eden insanını, kitlesini, kahramanını yaratmıştı ama onların örnek aldığı daha önceki dönemlerin mücadele eden insanların, kitlesinin, kahramanlarının unutulmaması gerektiği, onların 68'in doğumunu sağlayan birikimimiz olduğu aktarılmalıydı. Bu birikimdi asıl olan, yol gösterecek olan. 68 kuşağını doğuran birikimdi.

Anıların, yaşananların, tanıklıkların, öğretilenlerin, öğrenilenlerin bir toplamı diyebileceğim bir birikim, bir arayış olan 68'i ellinci yılında, altmış sekizinci yaşında yazmaya başladım ve adına *68 Kuşağı: Doğuş ve Arayış* dedim.

Yazarken düşündüm: Batı'da yeni bir sol anlayış yükselirken Türkiye'de yeterli bir sosyalizm birikimi ve deneyimi olmadığı için 1940'larda, 50'lerdeki davalarda yer alan az sayıdaki "Eski Tüfek"ler öne çıkmıştı. Kökü Jön Türklere, İttihat ve Terakki'ye dayanmış olsa da Türkiye'de solun tarihi 1960'lara kadar TKP'nin ve TKP'deki iç çatışmalar ile çekişmelerin tarihiyle örtüşüyordu. Bu birikim, aydınlanma temelinde Kemalist değerlerle bütünleşmişti. Gençlikse kendini birdenbire eylemlerin içinde bulmuş, dünyada yankılanan sosyalizmi merak etmeye, öğrenmeye başlamıştı.

1960'ların ortasına kadar TMTF, MTTB, TMGT gibi CHP'nin denetimi altındaki örgütlenmelerde toplanan öğrenci gençlik, TİP, MDD, *Yön, Devrim, Türk Solu, Ant, Aydınlik Sosyalist Dergi* gibi dergiler ve Marx, Lenin, Mao'dan çevirilen kitaplardan, konferanslardan, panellerden öğrendikleriyle sosyalizme doğru akmaya başlamıştı. Eylemlerle artan antiem-

peryalist bilinç yükseliyordu. TİP, anayasanın sosyalizme açık olduğunu savunuyor, sosyalizmi kitlelere duyurmak, meşru hale getirmek için Anadolu'nun dört bir yanında baskılara karşı durmaya çalışıyor, mücadele ediyordu. *Yön* dergisi, Kemalizmle bütünleşen sosyalizm tartışmalarıyla gündemi oluşturmuş ve MDD, gençliği sarıp sarmalamaya başlamıştı. TİP'in legal çerçevede davranıp aktif gençlik eylemlerini kucaklayamaması da MDD'nin antiemperyalist geniş cephe anlayışını güçlendiriyordu.

İşte o koşullarda 1961'de *Yön* dergisinin çevresinde toplanan radikal solcu akımlar Türkiye'nin sorunlarını tanımlayarak onların sesli düşünülmesini sağlamıştı. *Yön*'den gençler çok şey öğreniyordu. Temelinde Kemalizm olan *Yön* ve *Devrim* çizgisi, Marksizmden, Üçüncü Dünya solculuğundan, BAAS'çılıktan etkilenmiş olan devrimci-devletçi-milliyetçi bir hareketti.

Bu düşünceler, kısa bir süreç sonunda önce 68 kuşağının doğurmuştu. Hemen ardından doğan 78 kuşağının önderleri 68 kuşağının militanlarıydı.

Daha sonraki yılların Cumhuriyet mitinglerindeki kitleleşme ile Gezi direnişi de aynı amacın, aynı birikimin sonucuydu.

Bugün, yeni 68 kuşaklarına; emperyalizmin ve işbirlikçilerinin dayatmalarına direnebilecek güçlü direniş kaleleri oluşturma görevini yerine getirecek düşünsel birikime sahip kitlelere ve önderliklere ihtiyacı var ülkemizin.

Öner Yağcı

Ocak 2020

Biz devrimciler olarak...
Sayımızın azlığına, düşmanın çokluğuna bakmadan,
bıkmadan, yılmadan, yorulmadan
TAM BAĞIMSIZ VE GERÇEKTEN
DEMOKRATİK TÜRKİYE İÇİN;
bizi mahvetmek isteyen emperyalizme,
bizi yutmak isteyen kapitalizme karşı,
son nefesimize kadar mücadele edeceğimize,
devrimci şerefimiz üzerine ant içeriz.

68'in Devrim Andı

I. BİR ARAYIŞIN BİRİKİMİ

*Tek tek insan yaşamlarının yüce amaçlar uğruna
kolayca feda edildiği olaylar da vardır dünyamızda.*

Aleksandr Herzen

Şiir mi

Sen en güzelini yazdın kardeşim

Hasan Hüseyin

BAĞIMSIZLIK SEVDASININ UYKUSUZ AYDINLARI, UYKUSUZ GENÇLERİ

Bize “68 kuşağı” dediler..

68 kuşağı, bize Cumhuriyet aydınlanmasının bir armağanıydı. 68 kuşağı, gençliğimizin Cumhuriyet devrimlerine bir borç ödemesiydi.

68 kuşağı, gençliğin coşkusunun, dinamizminin, yaşamı sahiplenmesinin, ütopyasının ve dünyayı fethetme isteğinin ete kemiğe bürünerek toprağımızda kök salmasının adıydı. Bu kök salma, “çaresizliklerden çare” yaratan Kurtuluş Savaşı ve “kimsesizlerin kimsesi” olmayı amaçlayan Cumhuriyetin önderlerinin gerçek bir yurt haline getirdiği Türkiye’de “yurttaş olma” bilincinin kuşaklardan kuşaklara geçtiğinin en büyük kanıtı olmuştu.

Cumhuriyetin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk ve devrimci arkadaşlarının, Nâzım Hikmet’in dediği gibi, “dağlarda tek tek ateşler” yakarak kazandırdıkları zaferden sonra oluşturduğu yapılanmayla doğan ilk kuşak Cumhuriyet çocukları,

1940 kuşağını ve Köy Enstitülüler kuşağını yaratarak anlamlı bir sınav vermişti.

Bu sınav, kurtarıcı ve kurucu önderin ölümünden sonra ülkemizi yönetenlerin İkinci Dünya Savaşı yıllarında ve sonrasında soğuk savaş yıllarında dünyada yaşananlar ışığında devrimleri sürekli kılmakla devrimci politikalardan vazgeçmek arasındaki ve bağımsızlıkçı, onurlu politikayı sürdürmekle Amerikan emperyalizminin kurmak istediği Yeni Düzene boyun eğmek arasındaki kararsızlık ve çatışma döneminde, Cumhuriyetin yılmaz savunucusu olunarak verilmişti. Bu sınav, o yıllarda, bağımsızlıkçı ilkelerden vazgeçerek emperyalizmden yana politikalar izleyen iktidarların olanca baskısına ve kahrına karşın Cumhuriyeti korumak için kurucu önderin örnek alınan kararlılığı ile mücadele edilerek verilmişti.

Cumhuriyetin ilkelerini, bağımsızlığı, laikliği, yurt sevgisini öne alan bir yaşam biçimi anlayışının topraklarımızda yeşermesiydi bu kuşaklar.

68 kuşağı, 1940'lı yılların ortalarından itibaren emeklemeye başlayan Cumhuriyetin emanetçisi bebeklerin, bu aydınlık ufuklarda büyüyüp gençliğe adım atmalarıyla ortaya çıkan; artık başka bir dünya arayışıyla ülkemizi emperyalist bağımlılık ilişkilerine ve emperyalist borç batağına sürüklemeyi tercih eden işbirlikçi politikalara karşı bağımsızlığın direniş mevzisiydi.

* * *

Soğuk savaşın amansızca sürdürüldüğü 1950'li yılların sonunda, *"Olur mu böyle olur mu/ Kardeş kardeşi vurur mu/ Kahrolası diktatörler/ Bu dünya size kalır mı?"* gibi marşlarla ifade edilen bir kalabalıklaşma, dayanışma ve mücadele dalgası 27 Mayıs Devrimi'ni doğurmuştu.